

Selektirani tematski projekt HDLU-a Istre

„Boje: CRVENA“

Simbolična značenja:

- Crvena: boja krvi, ljubavi, rata.
- crveno se povezuje s erotikom i strašću.
- dvoznačni sustav: nevinost i svetost ali i razvrat i tjelesnost
- Crvenu boju možemo promatrati pozitivno ili negativno
- crveno se povezuje sa atribucijama moći: to je boja vlasti i aristokracije na zapadu (u Aziji je to žuta)
- riječ *coloratus* u latinskom ili *colorado* u španjolskom, označavaju istodobno „crveno“ i „obojeno“.
- Na ruskom, „*krasnoi*“, znači „crveno“ i „lijepo“.
- crveno je „ohola“ boja, označuje častohleplje i želju za vlašću
- crvena boja označava svetkovinu, raskoš, spektakl: njome su ukrašena kazališta.
- crvena jest revolucionarna, proleterska boja.
- Crvenkapica: U svim verzijama priče (najstarija potječe iz 1000-te godine), djevojčica je u crvenom.
- Pitanja: Da li su tako odijevali djecu da bi ih mogli uočiti izdaleka ili zato što će se djevojčica naći u krevetu s vukom i što će poteći krv (teza psihoanalitičara)
- Snjeguljica dobiva crvenu jabuku od vještice.
- Crvene boje je tepih za svečanosti

Povijest:

- Ljudski se rod već više od 30 000 godina služi crvenom bojom (iz oker-crvene zemlje).
- u neolitu je poznata crvena iz korijena biljke bročike ili iz željeznog oksida ili živinog sulfida.
- Rimsko carstvo - proizvodi crvenu iz morske školjke volka
- u srednjem vijeku recept za dobivanje rimskog purpura se gubi pa se proizvodi od grimiznog crva koji živi na lišću hrasta.
- u antici se crvenoj boji dade i povjeravaju joj attribute moći, attribute religije i rata
- Crveno je znak moći u starom Rimu, crvena je namijenjena caru i vojskovođama.
- Od XIII. i XIV. stoljeća, pape i kardinali se odijevaju u crveno
- U isto vrijeme, na slikama se prikazuju crveni vragovi.
- U srednjem vijeku plava boja bila je ženska, a crvena muška
- Od XVI. st. muškarci se više ne odijevaju u crveno (osim kardinala i nekih viteških redova).
- Crveno - boja mladenkine haljine do 19. stoljeća.
- 1789. Ustavotvorna skupština u Parizu odlučuje da se crvena zastava postavi na raskrižjima kao znak zabrane okupljanja i upozorenje da vlast ima pravo intervenirati.
- 17. VII. 1791. Parižani se okupljaju na Marsovu polju tražeći svrgavanje Luja XVI. Gradonačelnik Pariza, Bailly, daje podignuti crvenu zastavu. Pripadnici garde prije toga pucaju bez upozorenja: ima pedesetak mrtvih. Ta crvena zastava, *natopljena krvlju*, postaje simbol potlačenih i revolucije.
- 1848. crvena zastava postaje simbol bijede naroda, službeno obilježje Republike.
- Crvena zastava doživjet će budućnost. Sovjetska Rusija preuzet će je 1918, Kina 1949.
- U suvremenom svijetu crvena je boja zabrane (semafor) ...i.t.d.

Općenito:

- Boja je karakteristika koju pripisujemo površinama oblika ili prostora oko nas. Osjetilni doživljaj boje nastaje kada svijetlost određenog spektra pobudi receptore na mrežnici organa za vid, oka.
- Vidljiva karakteristika boje u prirodi, na predmetima, objektima, teksturama ili svjetlosnim izvorima, ovisi o njihovim svojstvima apsorpcije, refleksije ili emisije svjetlosnog spektra.

- Bojom nazivamo reakciju fotoosjetljivih čunjića u našem oku na vanjski podražaj u obliku svjetlosne zrake. Ulaskom u oko zraka se lomi kao u prizmi i raspršuje u spektar.
- Spektar boja možemo vidjeti ako snop bijele svjetlosti usmjerimo kroz trostranu kristalnu prizmu, čime dolazi do njena rasapa. Dugine boje obuhvaćaju spektar šest boja.
- Spektar (lat. spectrum - avet, prikaza) otkriva Isaak Newton 1676. Razlomivši u trostranoj prizmi bijelu svjetlost, ustanovio je da su u njoj sakrivene sve boje. On broj osnovnih boja zaokružuje na sedam. Taj broj uzima iz ezoteričnih razloga kao paralelan nizu od sedam nota muzičke ljestvice.
- Vidljiva karakteristika boje u prirodi, na predmetima, objektima, teksturama ili svjetlosnim izvorima, ovisi o njihovim svojstvima apsorpcije, refleksije ili emisije svjetlosnog spektra.
- U vidnom spektru, koji ljudsko oko može raspoznati, dolaze: crvena, narančasta, žuta, zelena, plava, ljubičasta.
- Područje spektra elektromagnetskih valova ispod svjetlosnog vala koji odgovara crvenoj boji naziva se infracrveno. Iznad frekvencije za ljubičastu je ultraljubičasto zračenje. Ljudsko oko ne vidi te dijelove spektra.
- U ljudskom oku tople boje se čine bližima, a hladne daljima, iako su na istoj udaljenosti od oka.
- Pojam svjetlosti obuhvaća vidljivo, infracrveno i ultraljubičasto područje. Optika se može shvatiti kao područje elektromagnetizma. Pojave u optici ovise o kvantnoj prirodi svjetlosti što optiku povezuje s kvantnom mehanikom.
- Tradicionalna podjela boja u umjetnosti je na osnovne i složene.
- Tri osnovne boje su: crvena, žuta i plava. Sve se boje mogu dobiti miješanjem tri boje, koje nazivamo osnovne, primarne ili boje prvog reda. To su: crvena, žuta, plava
- Tri složene boje dobivaju se miješanjem osnovnih boja: crvena + žuta = narančasta; plava + žuta = zelena; plava + crvena = ljubičasta. Te boje se nazivaju i sekundarne.
- Druga podjela boja je na tople (crvena, žuta, narančasta) i hladne (plava, ljubičasta, zelena).
- Ta podjela nastaje jer se u prirodi zapažaju uz toplinska stanja (crveno = vatra, plavo = more).
- nijansa je svaka promjena u boji: kromatska, tonska ili intenzitetna
- Komplementarne boje su dvije boje od koje jedne nema ni malo u drugoj boji. To su: narančasta i plava, ljubičasta i žuta, crvena i zelena.
- Tu su i akromatske boje: bijela, crna i sive. To su boje koje se ne nalaze u spektru. Dodavanjem akromatskih boja kromatskim, dobivamo tonove. Ton: u boju dodana svjetlost.
- Dva osnovna načina miješanja boja:
 - suptraktivno: mehaničko miješanje pigmenata osnovnih boja: crvene, plave, žute
 - aditivno: optičko miješanje svjetlosti. RGB snopovi na televiziji. (R – red, G – green, B – blue)
 - u tisku: CMYK: C–cijan, M–magenta, Y–yellow, K–key / crna. (boje se *zbrajaju* u oku).
- Boje predstavljaju svojevrsnu neverbalnu komunikaciju.
- Možemo ih dijeliti i na pasivne, aktivne i neutralne.
- Svaka boja ima određeno psihološko djelovanje, izazivaju razne osjećaje.
- Boje oduvijek imaju i simboličku vrijednost koja se mijenja ovisno u kakvom se okružju koristi.
- Boje imaju simboliku i značenja. Ponekad izazivaju određene fizičke reakcije.
- Boje su važna sastavnica državnih zastava, oznaka sportskih klubova, logotipova proizvoda.

Ovdje su navedene neke od mogućih polaznica za tematiziranje CRVENE boje. Od autora se očekuju radovi u likovnom ili ne-likovnim materijalima i sredstvima koji problematiziraju temu. Radovi podliježu selekciji. Osmišljeni radovi s višeslojnom porukom imat će prednost pri odabiru. Ovisno o prispiojelim i izabranim radovima iskristalizirat će se projekt. Od selektiranih radova sačinat će se izložba koja će biti predstavljena u Galeriji HDLU-a Istre u Puli. Kao i kod dosadašnjih tematskih projekata, nadamo se inspirativnom radu i kreativnim rezultatima!

Kustos projekta Eugen Borkovsky